

Inger Elisabeth Måren (PhD)

Associate Professor in Applied Ecology & UNESCO Chair on Sustainable Heritage and Environmental Management
Department of Biological Sciences, University of Bergen, NORWAY

Bergen, 5. oktober 2020

Innspill på FNs miljøforsamling og nytt globalt rammeverk for natur under konvensjonen om biologisk mangfold

Vi takker for invitasjon til innspillsmøte om FNs miljøforsamling og nytt globalt rammeverk for natur under konvensjonen om biologisk mangfold. Fra Universitetet i Bergen stilte Inger Elisabeth Måren. Måren er førsteamanuensis i anvendt økologi ved UiB, UNESCO Chair for Bærekraftig Arv og Miljøforvaltning, nestleder for Senter for Bærekraftig Arealbruk (CeSAM) ved UiB og medlem av Vitenskapskomiteen for Mat og Miljø (VKM). I sitt innlegg på innspillsmøtet mandag 28. september fokuserte Måren på følgende:

Naturen er grunnlag for alt

Rapporten NATURENS TILSTAND 2020¹ konstaterer at den norske innsatsen for naturen ikke holder mål. Ingen av de 20 Aichi-målene (2010-2020) blir oppfylt i Norge. Denne utviklingen i feil retning ser vi også globalt, underbygget av store globale kunnskapssynteser fra Naturpanelet² og Klimapanelet³, samt WWFs Living planet Report⁴ og FNs Globale Biodiversity Outlook 5⁵. Dette er bekymringsverdig når vi vet at *naturen* er selve grunnlaget for liv, helse og samfunn, nå og i fremtiden. Det betyr at vi må gå vekk fra sektorielle og splittende tilnærminger som behandler naturen som en særinteresse blant mange konkurrerende samfunnsprioriteringer. Det å ivareta naturen er altså ikke noe vi kan velge bort til fordel for økonomiske eller klimatiske gevinster. Tap av *natur* og *naturgoder* er et stort felles globalt problem, men selv om utfordringene er globale, så må løsningene være tilpasset lokale, regionale og nasjonale forhold⁶. Naturen må prioriteres mye sterkere, også i Norge, og vi må i mye større grad adressere årsakene til naturforringelse og naturtap. Mye av kunnskapen ligger der allerede – hva er det vi venter på?

Vi anbefaler mer målrettet arbeid med tilgjengeliggjøring av kunnskap og informasjon om natur og naturverdier.

Hverdagsnaturen er viktig

Vern er selvsagt også viktig, da særlig av marine områder og skog, men *hverdagsnaturen* er full av naturverdier, biomangfold, og ikke minst naturgoder vi er helt avhengige av. Den dekker også store arealer der folk bor og virker. Naturverdiene i hverdagsnaturen henger tett sammen med andre verdier vi er helt avhengige av, som for eksempel matproduksjonen i kulturlandskapene våre med tilhørende artsmangfold. Det er også ofte i hverdagsnaturen de store arealkonfliktene oppstår. Kunnskap om naturen er nødvendig for å ta vare på den. I dag er det kun den mest trua naturen og de mest verdifulle naturtypene som *kartlegges* i Norge, og bare 10-30% av arealene i kommunene er i dag kartlagt. Naturmangfoldloven krever at alle offentlige beslutninger som påvirker naturen må vurdere kunnskapen om naturen før beslutninger tas. Hva så med hverdagsnaturen som i liten grad blir kartlagt? Vi bør i så måte ta mål av oss og bli *arealnøytrale*, dvs netto null tap av natur ved å restaurere eller gjenbruke allerede utbygde arealer fremfor å bygge ut mer natur. Dette fordi vi vet at arealendringer er den største trusselen mot biologisk mangfold på land. Alle kommuner bør føre arealregnskap.

Vi oppfordrer til mer kartlegging av natur og å innføre kommunalt arealregnskap.

Bærekraftsmålene og naturen

Biosfære-bærekraftsmålene 6, 13, 14 og 15, er underprioriterte. Den globale IPBES-rapporten (2019) fant at biomangfold og naturgoder er viktig for alle de 16 SDGene (SDG 17 ble ikke vurdert). De kunne imidlertid bare evaluere konsekvensene for biomangfold og naturgoder for 35 av de 150 delmålene

som ble undersøkt, og alle 35 viste negativ eller utilstrekkelig fremgang. Data- og kunnskapshull viste seg å være en begrensende faktor, men hovedutfordringen er at gjeldende måltartikulering tilslører eller utelater forholdet til biomangfold og naturgoder for de fleste mål. Dette misforholdet mellom SDG-delmål og biomangfold og naturgoder er mer enn et spørsmål om semantikk eller overvåking. Disse hullene kan faktisk føre til en rekke utilsiktede konsekvenser som kan true langsiktig fremgang i Agenda 2030^{7,8}. Uten å fange bidraget fra biomangfold og naturgoder i SDG-agendaen, risikerer vi å ikke være i stand til å erkjenne forvaltningsbehovet, frembringe den nødvendige kunnskapen og tenke nytt om kompromisser og synergier, eller rollen klimaendringer og ressursmangel spiller i konfliktsituasjoner. Internasjonale rapporter^{2,3} sier klart at vi for øyeblikket følger en global utvikling som er negativ for miljøet og for mange mennesker, om ikke de fleste. I Norge trenger vi bedre nasjonale retningslinjer for bærekraftig naturressursbruk og bærekraftig arealbruk, både til havs og på land og vi i academia vil gjerne bidra inn mot mer kunnskapsbasert forvaltning. Bærekraftig arealbruk må gå på tvers av sektorer, med langt tyngre vektlegging av naturhensyn og avbøtende tiltak. Kommunenes kapasitet og kompetanse for å redusere naturtap må styrkes.

Vi trenger en mer helhetlig, kunnskapsbasert og bærekraftig forvaltning av naturen.

Fra ord til handling – lokalt engasjement

Jeg jobber tett med *Nordhordland UNESCO Biosfæreområde* og snakker ofte med innbyggerne om naturverdier og veien til en bærekraftig fremtid. Mitt inntrykk er at folk i all hovedsak forventer mer handlekraft og mindre snakk. En stor spørreundersøkelse vi foretok oss i biosfæreområdets 9 kommuner viste at friluftsliv og biomangfold var de to viktigste naturgodene for folk i regionen. Naturen må gis sterkere rettsvern, og folk må være trygge på at avgjørelser som i stor grad påvirker naturverdiene i deres nærområder må være kunnskaps-baserte og solide. Politikerne må tørre å ta ansvar og sørge for å fase ut miljøskadelige subsidier, spesielt med henblikk på landbruk og skogbruk. Dette er spesielt viktig med tanke på hjelpepakker under og etter Corona-pandemien. Disse må ikke virke mot sin hensikt på lang sikt. Politisk lederskap må også tilrettelegge og oppfordre til redusert forbruk. Vi må altså gå hardere inn for å sette handling foran ord, for som en god kollega av meg sier når vi skriver søknader; veien til helvete er brolagt med gode intensjoner. Men det er håp – det er en økende bevissthet hos folk; om at naturen er et begrenset gode og at vi ikke har endeløst mye urørt natur, jevnfør Greta Thunberg-effekten og annet voksende miljøengasjement, da særlig blant unge. Og folk spør seg oftere og oftere; utvikling til hvilken pris? Dette engasjementet bør ivaretas og støttes.

Hvis vi ønsker at Norge skal lyttes til i internasjonale forhandlinger om natur, må vi også prioritere og gjennomføre tiltak for å bevare naturen på hjemmebane.

Referanser:

- ¹WWF, Sabima, Forum for Utvikling og Miljø, Naturvernforbundet. Naturens Tilstand 2020. Vurdering av Norges innsats for å nå verdens naturmål
²IPBES 2019. The global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services. Bonn, Germany.
³IPCC 2019. The Special Report on Climate Change and Land (SRCCL). Intergovernmental Panel on Climate Change
⁴WWF 2020. Living Planet Report 2020

⁵UN 2020. Global Biodiversity Outlook 5

⁶Vandvik V, Barraclough A, Måren I 2019. Opinion: If we work together, 2020 can be a true 'super year' for biodiversity. ENSIA

⁷Díaz S et al. 2019. Pervasive human-driven decline of life on Earth points to the need for transformative change. Science 366

⁸Reyers B, Selig ER 2020. Global targets that reveal the social-ecological interdependencies of sustainable development. Nature Ecology & Evolution, 4(8):1011-1019

Med vennlig hilsen,

Inger Elisabeth Måren

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

UNESCO Chair on
Sustainable Heritage and
Environmental Management-Nature
and Culture, University of Bergen